

van de vragenlijst. Het meubel dat ik hier beschrijf is natuurlijk niet materieel precies hetzelfde als het oudere „schrappaard” (ik gebruik aanhalingstekens, omdat het toen nog niet als schrappaard werd gebruikt, maar als snijpaard in een functie vóór het uithollen van de klomp). De vorm is echter een voortzetting van de oudere, zij het dat het bankje wel wat groter en zwaarder kan zijn geworden ter aanpassing aan zijn nieuwe dienst.

Een andere zakelijke bijzonderheid wordt vermeld voor K 50, 139 en L 187, waar het bankje twee poten heeft aan de achterkant en één van voor, juist andersom dan op de afbeelding. Een foto in mijn verzameling bewijst, dat de tekening toch niet op een vergissing berustte. I 19 en K 51 wijzen daarenboven nog op een ander verschil: het bankje heeft aan de voorzijde een horizontaal plankje om de klomp op te zetten. Het lijkt me onmogelijk om die dan nog met de buik vast te houden, zodat ik ga denken aan het Bathmense paardje of het Larense bokje, waarover bij kaart 22 gesproken wordt. Toch geeft men in I 19 en K 51 de naam *schrappaard* e.d. op, zodat men toch weer gedwongen is aan een buitenmodel schrappaardje te denken.

Tamelijk talrijk zijn de gevallen dat men bij vraag 13 een bankje, stoeltje of driepoot noemt, naast de uitdrukkelijke vermelding dat men het afgebeelde meubel niet gebruikt: B 55 *krukje, driebeinig bankje*; B 68 *schamel* (met illustratie: driebeinig stoeltje); C 0183 *stoeltje*; E 224 *bokstoeltje* (met illustratie: driebeinig); F 100a *op een gewone zitbank of stoel*; G 171 *gewoon op een stoel*; K 26 *bokje* (met illustratie: vierbeinig); K 40a *een driepoot die noemden wij bokstoel*; M 9a—48a *stoeltje driepoot*; O 54 *stoel of bankje*; O 58 *op een stoel*; P 128 *op een gewone stoel*. Eigenlijk verrast deze opmerking alleen voor E 224, K 26, 40a, O 54 en O 58; de andere plaatsen liggen immers buiten het verspreidingsgebied van het schrappaardje.

Een verwaarloosbaar aantal lijsten bevat de opmerking dat de klompen op de knie, op de schoot werden geschrapt of geschuurd. Vaak gebeurde dat 's avonds na werktijd in huis. Ook heb ik al gehoord, dat het werk aan de vrouw voorbehouden was.

Over het schrapmes is gesproken bij kaart 13. Hier zij een enkel woord gezegd over het gebruik van glas. Voor een kladkaart heb ik de antwoorden van vraag 13d verwerkt. Daaruit is gebleken, dat in het hele onderzochte gebied ook wel glas gebruikt wordt om de klompen van buiten glad te schrappen. Aanvankelijk had ik de indruk, dat Twente een uitzondering vormde, maar bij mijn bezoek in de plaatsen